

**Wyrok z dnia 21 marca 1996 r.  
III ARN 80/95**

**Organ orzekający w sprawie pozbawienia uprawnień kombatanckich na podstawie art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.) nie jest obowiązany do wyjaśnienia, czy istnieją przesłanki uzasadniające przyznanie takich uprawnień na podstawie art. 21 ust. 1 tej ustawy.**

Przewodniczący SSN: Janusz Łętowski, Sędziowie SN: Józef Iwulski, Adam Józefowicz, Jerzy Kwaśniewski, Andrzej Wróbel (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Włodzimierza Skoniecznego, po rozpoznaniu w dniu 21 marca 1996 r. sprawy ze skargi Mariana K. na decyzję Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie z dnia 11 maja 1994 r., [...] w przedmiocie pozbawienia uprawnień kombatanckich, na skutek rewizji nadzwyczajnej Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodek Zamiejscowy w Łodzi z dnia 25 kwietnia 1995 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną.

**U z a s a d n i e n i e**

Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, decyzją z dnia 11 maja 1994 r. [...], pozbawił Mariana K. uprawnień kombatanckich, powołując jako podstawę rozstrzygnięcia art. 25 ust. 2 pkt 2 i art. 25 ust. 2 pkt 1 lit. a) w związku z art. 21 ust. 2 pkt 4 lit. a) ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji stwierdzono, że Marian K. uzyskał uprawnienia kombatanckie z tytułu "walki zbrojnej o ustalenie władzy ludowej od 20 stycznia 1945 r. do 17 maja 1945 r.". W ocenie Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na podstawie art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy pozbawia się uprawnień kombatanckich osoby, które na mocy obowiązujących przepisów uzyskały uprawnienia wyłącznie z tytułu działalności w latach 1944 - 1956 w charakterze "uczestników walk o ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej". W świetle zaś art. 21 ust. 2 pkt 1 lit. a) uprawnienia kombatanckie nie przysługują osobom, które były zatrudnione w aparacie bezpieczeństwa publicznego, a do takich służb należy zaliczyć Milicję Obywatelską, w której służył M. K.

Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 28 kwietnia 1995 r. [...], oddalił skargę Mariana K. na powyższe decyzje. W ocenie Sądu warunkiem uznania określonej osoby za kombatanta jest przynależność do formacji wojskowej walczącej o suwerenność i niepodległość Polski, a Milicja Obywatelska, w której skarżący pełnił

służbę, nie była formacją wojskową i nie była również organizacją walczącą o niepodległość Polski. Sąd, powołując się na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lutego 1994 r. K.15/93 (Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego z 1994 r. Część I., poz. 4) stwierdził, że sam fakt zatrudnienia w Milicji Obywatelskiej nie daje podstaw do pozbawienia uprawnień kombatanckich; konieczne jest jeszcze ustalenie i ocena zadań tam wykonywanych. W rozpatrywanej sprawie, zdaniem Sądu, nie miało to jednak żadnego znaczenia, gdyż pozbawienie uprawnień kombatanckich miało wystarczającą podstawę w art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy o kombatanach. Również udział skarżącego w walce z oddziałami niemieckimi w ramach służby w Milicji Obywatelskiej nie stanowi tytułu do przyznania uprawnień kombatanckich na podstawie art. 1 ust. 2 pkt 6 tej ustawy.

Powyższy wyrok zaskarżył Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego rewizją nadzwyczajną, zarzucając rażące naruszenie art. 1 ust. 1, ust. 2 pkt 6, art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 stycznia o kombatanach i art. 207 § 2 pkt 1 k.p.a., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej ten wyrok decyzji Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

W ocenie Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego art. 1 ust. 1 ustawy o kombatanach zawiera legalną definicję pojęcia kombatanca, natomiast przepis art. 1 ust. 2 tej ustawy określa, jaką działalność uznaje się za kombatancką. Wnoszący rewizję nadzwyczajną powołał się na utrwaloną linię orzecznictwa Sądu Administracyjnego, iż uprawnienia kombatanckie przysługują i tym osobom, które brały udział w działaniach zbrojnych, prowadzonych przez zmilitaryzowane służby państwowe, np. Milicję Obywatelską, o ile były organizowane przeciwko oddziałom hitlerowskim, operującym na zapleczu wojsk i zajmujących się dywersją, sabotażem i szpiegostwem. Skoro więc skarżący podniósł w postępowaniu administracyjnym i sądowym, że brał udział w walkach z oddziałami niemieckimi i "własowcami", co mogło stanowić odrębną podstawę przyznania uprawnień kombatanckich na podstawie art. 1 ust. 2 pkt 6 ustawy o kombatanach, to należało okoliczności te wyjaśnić.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trafny jest pogląd Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego niniejszą rewizją nadzwyczajną wyroku, że wystarczającą podstawę pozbawienia skarżącego uprawnień kombatanckich stanowi przepis art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.), zwanej dalej "ustawą o kombatanach". Z treści i usytuowania tego przepisu w rozdziale 7 "Przepisy przejściowe i końcowe" wynika bowiem jednoznacznie, że zakresem powyższego przepisu objęte są wyłącznie osoby, które uzyskały uprawnienia kombatanckie na podstawie dotychczasowych przepisów. Przepis art. 25 ust. 2 ustawy o kombatanach nakazuje pozbawienie nabytych w ten sposób uprawnień kombatanckich wymienionych w nim osób, ujętych w dwie grupy. Do pierwszej z nich należą osoby, którym zgodnie z art. 21 ust. 2 uprawnienia kombatanckie nie przysługują, do drugiej grupy należą natomiast osoby, które na mocy dotychczasowych przepisów uzyskały uprawnienie wyłącznie z tytułu działalności w latach 1944-1956 w charakterze "uczestników walk o ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej". Z treści i wewnętrznej

systematyki przepisu art. 25 ust. 2 wynika ponadto, że osoby wymienione w pkt. 1 tego przepisu pozbawia się uprawnień kombatanckich bezwarunkowo, natomiast osoby wymienione w pkt 2 pozbawia się tych uprawnień tylko wówczas, gdy w toku postępowania weryfikacyjnego wykazano im czyny, o których mowa w art. 21 ust. 2 pkt 2, 5 i 6 ustawy.

W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lutego 1994 r. K.15/93 (Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego 1994, Część I, poz. 4), że nie-przyznanie uprawnień kombatanom i represjonowanym na mocy art. 21 ust. 2 pkt 4 lit. a) ustawy o kombatanach osobom spoza struktur Urzędów Bezpieczeństwa, Służby Bezpieczeństwa i Informacji Wojskowej, które nie wykonywały zadań związanych ze zwalczaniem organizacji niepodległościowych i osób działających na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej jest niezgodne z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 67 ust. 2 przepisów konstytucyjnych utrzymanych w mocy przez art. 77 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 84, poz. 426 ze zm) należy przyjąć, że także osobom pełniącym służbę w Milicji Obywatelskiej w latach 1944-1956 należy wykazać w toku postępowania weryfikacyjnego, że wykonywały zadania związane ze stosowaniem represji wobec organizacji niepodległościowych i osób działających na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, aby można było pozbawić te osoby uprawnień kombatanckich na podstawie art.25 ust. 2 pkt 1 lit. a) ustawy o kombatanach.

Przepis art. 25 ust. 2 pkt 2. pozbawiający uprawnień kombatanckich osoby, które na mocy dotychczasowych przepisów uzyskały uprawnienia kombatanckie wyłącznie z tytułu działalności w latach 1944-1956 w charakterze "uczestników walk o ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej" nie wymaga natomiast, aby osobom tym wykazano czyny, o których mowa w sentencji powołanego wyżej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, które ponadto nie odnosi się do tego przepisu. Z treści tego przepisu nie wynika ponadto, aby organy orzekające w sprawie pozbawienia tych osób uprawnień kombatanckich były obowiązane do dokonywania innych ustaleń, w szczególności mogących mieć znaczenie w sprawie ewentualnego przyznania uprawnień kombatanckich tym osobom na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o kombatanach.

O ile bowiem pozbawienie uprawnień kombatanckich na podstawie art. 25 ust. 2 pkt 1 tej ustawy wyklucza ewentualność przyznania wymienionym w tym przepisie osobom uprawnień kombatanckich, skoro zawarte w nim przesłanki pozbawienia tych uprawnień są tożsame z określonymi w art. 21 ust. 2 przesłankami odmowy przyznania uprawnień kombatanckich, o tyle pozbawienie uprawnień kombatanckich na podstawie art. 25 ust. 2 pkt 2 nie wyklucza ich przyznania w drodze decyzji potwierdzającej działalność wymienioną w art. 1 ust. 2 i w art. 2 albo fakty, o których mowa w art. 4, chyba że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 21 ust. 2 ustawy.

Skarżący uzyskał uprawnienia kombatanckie na podstawie dotychczasowych przepisów wyłącznie z tytułu działalności w latach 1944-1956 w "charakterze uczestnika walk o ustanowienie i o utrwalenie władzy ludowej", a zatem stanowi to w świetle art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy o kombatanach wystarczającą podstawę do pozbawienia go tych uprawnień. Organ orzekający w sprawie pozbawienia określonej osoby uprawnień kombatanckich na podstawie powyższego przepisu nie jest natomiast obowiązany do

wyjaśniania, czy nie istnieją przesłanki uzasadniające przyznanie takich uprawnień tej osobie z tytułu działalności określonej w art. 1 ust. 2, art. 2 i 4 ustawy o kombatanach. Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

=====